

RCEP ÜLKELERİNİN DIŞ TİCARETİ VE STANDART ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA İHRACATTAKİ KARŞILAŞTIRMALI ÜSTÜNLÜKLERİ

COMPARATIVE ADVANTAGES OF RCEP COUNTRIES IN FOREIGN TRADE AND EXPORT BASED ON STANDARD PRODUCT GROUPS

Kazım SARIÇOBAN¹

Öz

Bu çalışmada, Asya-Pasifik bölgesinde yeni bir iktisadi oluşum olarak Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (RCEP) anlaşmasına taraf olan 15 ülkenin, standart ürün grupları bazında ihracattaki karşılaştırmalı üstünlüklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bunun için 2011-2020 arası yıllar seçilmiş ve Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükleri (RCA) ölçmek için de Balassa İndeksi ile hesaplamalar yapılmıştır. Ülkelerin ihrac ettiği ürünler, üretimdeki faktör yoğunluklarına göre (düşük, orta, yüksek teknoloji; emek, hammadde, sermaye yoğun; kolay taklit ve zor taklit, madenler ve metaller, mineral yakıtlar, tarımsal ürünler, tekstil, imalat) toplamda 13 standart ürün grubuna ayrılmış ve her grup için ayrı ayrı RCA katsayıları belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, RCEP ülkeleri (9 ülke) en fazla tarımsal ürün gruplarında uzmanlaşmıştır. Bu sektörü imalat sanayi (8 ülke) ve hammadde yoğun mallar (7 ülke) izlemiştir. Araştırma bazlı malların yer aldığı kolay taklit ve zor taklit gruplarda ise 7 ülke, yüksek teknoloji grubunda ise 6 ülke uzmanlaşmış ve ihracatta karşılaştırmalı üstünlük elde etmiştir. Araştırma bazlı bu gruplarda özellikle Çin, Vietnam, Güney Kore, Malezya, Tayland, Filipinler, Singapur ve Japonya'nın üstünlüğü söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık, RCEP, ihracat, karşılaştırmalı üstünlük, RCA

Abstract

In this study, it is aimed to determine the comparative advantages of 15 countries, which are party to the Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) agreement as a new economic entity in the Asia-Pacific region, in exports on the basis of standard product groups. To do so, calculations were made with the Balassa Index to measure the Revealed Comparative Advantage (RCA) between 2011 and 2020. The products exported by the countries are divided into 13 standard product groups in total according to their factor intensities in production (low, medium, high technology; labour, raw materials, capital intensive; easy-to-imitate and hard-to-imitate, minerals and metals, mineral fuels, agricultural products, textiles, manufacturing). and RCA coefficients are determined for each group separately. According to the findings, RCEP countries (9 countries) are mostly specialised in agricultural product groups. This sector is followed by the manufacturing industry (8 countries) and raw material-intensive goods (7 countries). In the easy-to-imitate and hard-to-imitate groups where research-based goods are included, 7 countries, and in the high technology group, 6 countries have specialised and achieved a comparative advantage in exports. In these research-based groups, especially China, Vietnam, South Korea, Malaysia, Thailand, Philippines, Singapore and Japan are advantageous.

Keywords: The Regional Comprehensive Economic Partnership, RCEP, export, comparative advantage.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, kazimsaricoban@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6578-3702>

1. GİRİŞ

Ekonomik entegrasyon kavramı, iki veya daha fazla ülkenin ekonomik sınırlarını ortadan kaldırmak için yaptıkları anlaşma olarak tanımlanabilir. Özellikle II. Dünya Savaşından sonra ticaretin önündeki engelleri kaldırmak için başlatılan bu süreçle beraber günümüze kadar birçok ekonomik işbirliği anlaşması yapılmıştır. Bunlardan en başarılısı II. Dünya Savaşından hemen sonra 1951 yılında Paris Anlaşması ile kurulan Avrupa Kömür Çelik Topluluğudur (AKÇT). Daha sonraki süreçlerde AKÇT, yeni ülkelerin katılımı ve kapsamının genişletilmesi ile birlikte Avrupa Birliği adını alarak halen varlığını sürdürmektedir. Benzer şekilde bazıları dağılmış bazıları devam eden birçok ekonomik entegrasyon bulunmaktadır. Bunlardan Latin Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (LAFTA (1960-1980)), Latin Amerika Entegrasyon Topluluğu (LAIA (1980)), Güney (Amerika) Ortak Pazarı (MERCOSUR (1991)), Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (NAFTA (1994)), Avrupa Serbest Ticaret Bölgesidir (EFTA (1960)) ve Güneydoğu Asya Ulusları Birliği (ASEAN (1967)) önemli ekonomik oluşumlardan bazılarıdır. Tüm bu ekonomik entegrasyon hareketlerinin temel amacının, ticaretin önündeki engellerin kaldırılması ve ekonomik işbirliği olarak özetlemek mümkündür. Bunların yanında üretim hacmini, refah düzeyini, rekabeti ve kaynak etkinliğini arttırmak, teknolojik gelişmeyi hızlandırmak ve iç piyasaların (pazarın) yetersiz olduğu durumda piyasaları genişletmek ekonomik entegrasyonların diğer amaçlarındandır.

Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (The Regional Comprehensive Economic Partnership [RCEP]) de bu amaçlarla kurulan yeni ekonomik oluşumlardan biridir. 2012'de başlayan müzakereler sonucu 15 Kasım 2020'de imzalar atılmış ve 1 Ocak 2022'de de yürürlüğe girmiştir. 10 ASEAN ülkesi (Bruney Sultanlığı, Kamboçya, Endonezya, Laos, Malezya, Myanmar, Filipinler, Singapur, Tayland ve Vietnam) ve 5 de ASEAN ile serbest ticaret anlaşması imzalayan (Çin, Güney Kore, Japonya, Avustralya ve Yeni Zelanda) ülkenin oluşturduğu bu topluluk toplam 15 ülkeden oluşmaktadır. Bu bağlamda RCEP ülkelerinin yeni bir oluşum olması ve dünya nüfusunun ve küresel GSYH'nin yaklaşık %30'unu oluşturması, dünya mal ve hizmet ticaretinin de yaklaşık ¼'ünü gerçekleştirilmesi, ayrıca küresel doğrudan yabancı yatırımların ise %31'ini bünyesinde barındırması (ASEAN, 2022) bu yeni ekonomik entegrasyonun yakından incelenmesi gereğini ortaya koymaktadır. Entegrasyonların temel amaçlarının ekonomik işbirliği, ticaretin önündeki engellerin kaldırılması ve ticaret hacminin artırılması olduğu düşünüldüğünde, bu ülkelerin ticari potansiyellerinin ortaya konması önem arz etmektedir. Bu çalışmanın yeni bir ekonomik entegrasyon olan RCEP birliği içinde yer alan ülkelerin standart ürün grupları bazında hem küresel anlamda hem de birbirleriyle, ihracattaki uzmanlaşmalarını ve karşılaştırmalı üstünlüklerini ortaya koyarak, RCEP oluşumu için genel bir değerlendirme yaparak bu konuda literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Çalışmada, RCEP ülkelerinin mal ihracatı ile birlikte ihracat yapısının karşılaştırmalı üstünlükler açısından detaylı analizi yapılmıştır. Mal ticareti (merchandise trade) verilerinin kullanıldığı çalışmada, ülkelerin ihraç ettiği ürünler standart ürün grupları dikkate alınarak Düşük, Orta, Yüksek teknoloji; Emek, Hammadde, Sermaye yoğun; Kolay Taklit, Zor Taklit, İmalat, Madenler ve Metaller, Mineral Yakıtlar, Tarımsal Ürünler ve Tekstil olmak üzere 13 farklı kategoride ve her ülke için ayrı ayrı ele alınarak, ülkelerin küresel çaptaki ihracat uzmanlaşmaları (rekabet güçleri) belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun için ülkelerin 10 yıllık (2011-2020) ihracat verileri kullanılmış, ihracat rekabet gücünü belirlemek için ise literatürde yaygın olarak kullanılan Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük (Revealed Comparative Advantage [RCA]) yöntemi benimsenmiş ve RCA katsayıları Balassa İndeksi ile hesaplanmıştır. Bu yönüyle çalışma üç temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde ülkelerin ve dünyanın toplam ihracat ve ithalat verileri tablolar halinde sunulmuş, daha sonra ülkelerin

ve bir bütün olarak RCEP birliğinin dünya ihracatı ve ithalatı içindeki payları gösterilmiştir. İkinci bölümde çalışmanın veri ve yöntemi tanıtılmıştır. Son bölümde ise ülkelerin söz konusu standart ürün gruplarında karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu mal grupları ve RCA katsayıları hesaplanmış ve sonuçlar ayrıntılı olarak yorumlanmıştır.

2. RCEP ÜLKELERİ VE DIŞ TİCARETLERİNİN GÖRÜNÜMÜ

Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (The Regional Comprehensive Economic Partnership [RCEP]), Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) üyesi devletler ile bu toplulukla serbest ticaret anlaşması imzalayan ülkeler (ASEAN+) arasında imzalanan bir anlaşmadır. ASEAN ülkeleri Bruney Sultanlığı, Kamboçya, Endonezya, Laos, Malezya, Myanmar, Filipinler, Singapur, Tayland ve Vietnam olmak üzere 10 ülkeden oluşmaktadır. ASEAN+ ise bu birlik ile serbest ticaret anlaşması imzalayan ülkeleri kapsamaktadır. ASEAN+ içinde Çin, Güney Kore, Japonya, Avustralya ve Yeni Zelanda yer almaktadır (RCEP, 2022). Hindistan 2019 yılında çekilene kadar müzakerelerde yer almıştır ve yeniden oluşuma katılmak isterse de hızlı bir katılım süreci kendisine tanınmıştır (New Zealand Foreign Affairs & Trade, 2022).

RCEP, Kasım 2011’de düzenlenen ASEAN toplantısında tanıtılmış ve Kasım 2012’de Kamboçya’daki 21. ASEAN zirvesinde müzakereler başlatılmıştır (Australian Government, 2022). 15 Kasım 2020’de gerçekleşen liderler zirvesi ve imza törenine kadar, toplamda 31 müzakere yapılmış (New Zealand Foreign Affairs & Trade, 2022) ve RCEP Avustralya, Yeni Zelanda, Bruney Sultanlığı, Kamboçya, Çin, Japonya, Laos, Singapur, Tayland ve Vietnam olmak üzere on ülke için 1 Ocak 2022’de yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte anlaşma Güney Kore için 1 Şubat 2022, Myanmar için 4 Mart 2022 ve Malezya için ise 18 Mart 2022’de yürürlüğe girmiştir (MTI, 2022).

RCEP için, 2012’den 2020’ye kadar bakanlar ve liderler düzeyinde bir dizi müzakere yapılmış ve bu müzakerelerin amacı, ASEAN üyesi ülkeler ile ASEAN+ arasında modern, kapsamlı, yüksek kaliteli ve karşılıklı yarar sağlayan bir ekonomik ortaklık anlaşması elde etmek olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda anlaşmanın yasal metninde mal ve hizmet ticaretinden yatırıma, fikri mülkiyet haklarından rekabete birçok konu yer almaktadır (RCEP, 2022). RCEP anlaşmasının yürürlüğe girmesi ile birlikte bölgesel ekonomik entegrasyonu güçlendirmek; açık, özgür, adil, kapsayıcı ve kurallara dayalı çok taraflı bir ticaret sistemini desteklemek ve nihayetinde, küresel pandemi sonrası toparlanma çabalarına katkıda bulunmak gibi bir dizi hedef belirlenmiştir (ASEAN, 2022).

Yukarıda RCEP birliğinin dünya mal ve hizmet ticaretinin ¼’ünü gerçekleştirdiğine değinilmişti (ASEAN, 2022). Görüldüğü gibi birlik, dünya mal ve hizmet ticareti içinde önemli bir paya sahiptir. Çalışmanın temel konusunu da oluşturduğundan dolayı bu bölümde hem ülke bazında hem de bir bütün olarak RCEP birliğinin mal ticareti hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Buradaki ticaret verilerinin sadece mal ticaretini kapsadığını ve analizlerin de sadece mal ticareti üzerinden yapıldığını hatırlatmakta fayda vardır. İlk olarak ülkelerin ihracat ve ithalat verileri ile dünya ticaret paylarına değinilmiş daha sonra ise ülkelerin dış ticaret açıklık (bağımlılık) oranları belirlenmiştir.

RCEP ülkelerinin toplam ihracatı ile dünya toplam ihracat değerleri 2011 yılından 2020’ye ABD doları cinsinden Tablo 1’de ifade edilmektedir. Buna göre ilgili tüm yıllarda en fazla ihracat değerine sahip ülke Çin’dir. 2020 yılı için değerlendirildiğinde Çin’i, Japonya, Güney Kore, Singapur ve Vietnam izlemektedir. Yine aynı yıl, en az ihracat değerine sahip ülkeler ise Laos, Bruney, Myanmar ve Kamboçya olarak sıralanmıştır.

Tablo 1. RCEP Ülkeleri ve Dünya'nın Toplam İhracatı (x1.000\$)

	2011	2012	2013	2014	2015
Avustralya	269.423.385	256.242.913	252.155.105	240.444.684	187.792.151
Bruney	12.457.506	13.000.828	11.447.187	10.508.833	6.352.662
Kamboçya	6.704.137	5.796.274	6.665.903	6.846.019	8.542.434
Çin	1.898.388.435	2.048.782.233	2.209.007.280	2.342.292.696	2.273.468.224
Endonezya	203.496.619	190.031.839	182.551.754	176.036.194	150.366.281
Japonya	823.183.759	798.620.023	715.097.244	690.217.466	624.873.508
Güney Kore	555.208.898	547.854.448	559.618.559	573.074.773	526.753.006
Laos	1.898.022	1.597.135	2.987.772	2.572.201	2.985.095
Malezya	226.992.682	227.449.500	228.316.107	234.134.977	200.210.872
Myanmar	8.127.869	9.053.439	11.436.328	10.760.601	10.866.398
Yeni Zelanda	45.904.639	35.921.708	38.044.948	40.108.713	32.828.117
Filipinler	48.042.129	51.995.224	56.697.803	61.809.755	58.648.083
Singapur	416.289.216	415.615.110	419.931.654	415.418.247	357.941.229
Tayland	228.819.412	229.512.998	228.455.273	227.318.628	214.084.079
Vietnam	96.905.674	114.529.171	132.032.854	150.217.139	162.016.742
Dünya	17.145.021.562	16.989.629.747	17.583.477.651	17.473.188.661	15.192.926.329
	2016	2017	2018	2019	2020
Avustralya	189.629.975	230.536.737	252.775.516	266.377.226	245.045.965
Bruney	4.875.075	5.570.575	6.258.955	7.039.083	6.608.178
Kamboçya	10.069.332	11.278.128	12.700.280	14.824.722	17.716.469
Çin	2.097.637.172	2.263.370.504	2.494.230.195	2.498.569.866	2.590.600.666
Endonezya	144.489.796	168.810.043	180.215.034	167.682.998	163.306.485
Japonya	644.932.439	698.131.224	738.195.055	705.671.083	641.282.568
Güney Kore	495.417.716	573.627.369	604.807.317	542.171.769	512.709.856
Laos	3.124.169	4.909.734	5.814.806	4.980.644	5.086.887
Malezya	189.414.073	217.722.507	248.711.690	240.211.906	234.050.267
Myanmar	11.672.717	13.804.381	15.434.965	17.725.263	16.699.876
Yeni Zelanda	32.294.255	36.739.630	38.395.687	38.185.214	37.369.808
Filipinler	56.312.748	68.712.611	67.487.668	70.926.674	65.214.435
Singapur	338.081.970	373.254.554	411.743.294	390.331.757	373.683.730
Tayland	214.983.691	236.337.128	252.239.060	233.674.440	231.387.920
Vietnam	176.580.787	215.118.607	243.698.698	264.610.323	281.441.457
Dünya	14.720.012.066	16.770.267.472	18.357.028.251	17.799.543.888	16.579.088.051

Kaynak: WITS (2022) verileri kullanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2’de ise RCEP ülkelerinin toplam ihracatının, dünya toplam ihracatı içindeki payları ifade edilmektedir. Buna göre RCEP içinde en fazla ihracat değerine sahip ülke Çin’dir ve dünya ihracatı içindeki payı da 2020 yılı itibariyle %15,6’dır. Çin’i, Japonya ve Güney Kore izlemektedir. 2020 yılında bu ülkelerin dünya ihracatı içindeki payları sırasıyla %3,9 ve %3,1 olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, Çin’in ihracatı 2011’den itibaren genel olarak artış eğiliminde iken Japonya’da bir düşüş gözlemlenmiştir.

Dünya ihracatı içindeki payları açısından bakıldığında ise Çin’in payında genel olarak bir artış eğilimi söz konusu iken Japonya’nın payının gerilediğini söylemek mümkündür. Burada Vietnam’ın durumu ayrıca dikkat çekmektedir. Vietnam 2011 yılından itibaren önemli bir ihracat artışı sağlayarak 2011’de %0,6 olan dünya ihracat payını, 2015’te %1,1’e 2020’de ise %1,7’ye yükseltmeyi başarmıştır.

RCEP ülkeleri içinde en düşük ihracat performansına sahip ülkeler ise 2020 yılı itibariyle Laos, Bruney, Myanmar ve Kamboçya’dır. Bu dört ülkenin dünya ihracatı içindeki payı 2011 yılında yaklaşık %0,2 iken 2020 yılına gelindiğinde çok bir değişiklik olmamış ve payı %0,3 olarak gerçekleşmiştir.

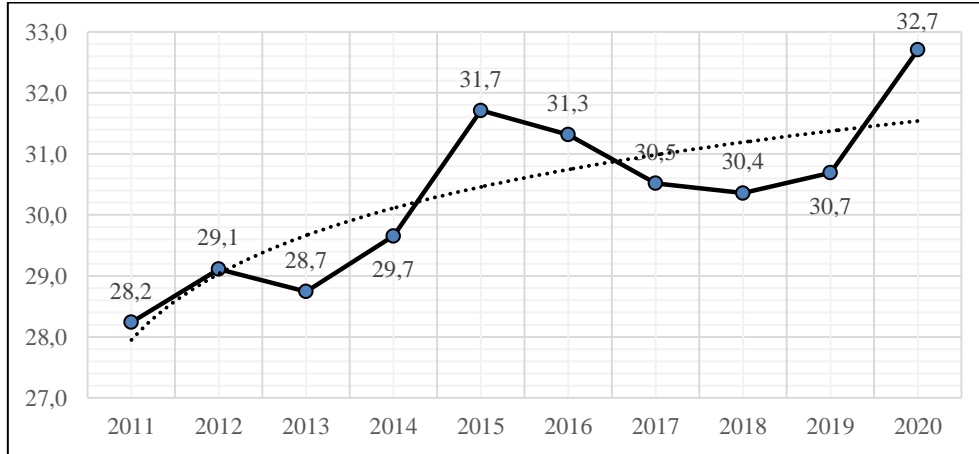
RCEP ÜLKELERİNİN DIŞ TİCARETİ VE STANDART ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA İHRACATTAKİ
KARŞILAŞTIRMALI ÜSTÜNLÜKLERİ

Tablo 2. RCEP Ülkelerinin Dünya İhracatı İçindeki Payları (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Avustralya	1,6	1,5	1,4	1,4	1,2	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5
Brunei	0,07	0,08	0,07	0,06	0,04	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04
Kamboçya	0,04	0,03	0,04	0,04	0,06	0,07	0,07	0,07	0,08	0,11
Çin	11,1	12,1	12,6	13,4	15,0	14,3	13,5	13,6	14,0	15,6
Endonezya	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	1,0
Japonya	4,8	4,7	4,1	4,0	4,1	4,4	4,2	4,0	4,0	3,9
Güney Kore	3,2	3,2	3,2	3,3	3,5	3,4	3,4	3,3	3,0	3,1
Laos	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03
Malezya	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,4
Myanmar	0,05	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Yeni Zelanda	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Filipinler	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Singapur	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	2,2	2,2	2,2	2,3
Tayland	1,3	1,4	1,3	1,3	1,4	1,5	1,4	1,4	1,3	1,4
Vietnam	0,6	0,7	0,8	0,9	1,1	1,2	1,3	1,3	1,5	1,7
Toplam	28,2	29,1	28,7	29,7	31,7	31,3	30,5	30,4	30,7	32,7

Kaynak: WITS (2022) verileri kullanılarak yazar tarafından hesaplanmıştır.

RCEP ülkelerinin dünya ihracatı içindeki paylarına bir bütün olarak bakıldığında, 2011, 2015 ve 2020 yıllarında bu 15 ülke, dünya ihracatının sırasıyla %28,2'sini, %31,7'sini ve %32,7'sini gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu durumu daha iyi yansıtan Şekil 1 izlenebilir. Burada 2015'e kadar önemli bir artış trendi gözlenirken 2015'ten 2018'e ülkelerin dünya ihracat payında bir gerileme söz konusu olmuştur. Daha sonra ise tekrar bir artış eğilimine girerek, 2020 yılında söz konusu ülkelerin dünya ihracat payı %32,7 olarak gerçekleşmiştir. Bu yönüyle, 2020 yılı itibariyle dünya ihracatının yaklaşık 1/3'ünü RCEP ülkelerinin gerçekleştirmiş olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte, ilgili dönemdeki (logaritmik) eğilim çizgisinden de anlaşılacağı üzere (Şekil 1), RCEP ülkelerinin dünya ihracatı içindeki payı genel olarak artış eğilimindedir.

ŞEKİL 1. RCEP Ülkelerinin Dünya İhracatı İçindeki Payının Yıllara Göre Seyri (%)

Kaynak: WITS (2022) verileri kullanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

RCEP ülkelerinin 2011-2020 arası toplam ithalat değerleri Tablo 3'te ifade edilmektedir. Söz konusu tüm yıllarda, en fazla ithalat değerine sahip ülke Çin'dir. 2020 yılı itibariyle Çin'i Japonya, Güney Kore ve Singapur'un izlediği görülmektedir. Aynı yıl en düşük ithalat değerine sahip ülkeler ise Laos, Brunei, Myanmar ve Kamboçya olarak sıralanmıştır.

Tablo 3. RCEP Ülkeleri ve Dünya'nın Toplam İthalatı (x1.000\$)

	2011	2012	2013	2014	2015
Avustralya	233.511.555	249.482.123	231.430.118	226.486.519	199.330.667
Bruney	3.601.396	3.572.227	3.612.435	3.598.740	3.229.077
Kamboçya	6.128.260	7.466.708	8.231.540	9.702.422	10.624.509
Çin	1.620.780.483	1.675.269.315	1.792.451.427	1.814.354.189	1.536.195.016
Endonezya	177.244.244	191.529.764	186.449.007	178.002.168	142.577.034
Japonya	855.380.474	886.031.094	833.166.061	812.184.752	625.568.421
Güney Kore	524.405.224	519.575.597	515.572.970	525.556.978	436.486.935
Laos	2.582.095	2.597.521	3.552.280	4.452.379	3.778.389
Malezya	187.545.052	196.139.600	205.641.126	208.707.712	176.151.692
Myanmar	8.571.168	7.849.398	12.009.122	16.230.140	16.913.210
Yeni Zelanda	46.735.534	38.110.996	39.447.161	42.359.837	36.357.658
Filipinler	63.692.684	65.349.781	65.705.431	67.718.869	70.153.466
Singapur	372.640.257	385.832.692	388.046.699	377.937.643	308.121.655
Tayland	226.177.532	245.292.601	248.445.663	225.661.711	199.951.650
Vietnam	106.749.854	113.780.431	132.032.531	147.839.048	165.775.858
Dünya	17.833.988.819	17.788.121.977	18.189.170.473	18.292.359.943	16.052.454.407
	2016	2017	2018	2019	2020
Avustralya	188.737.504	227.765.818	234.810.415	220.723.418	211.972.905
Bruney	2.678.506	3.084.534	4.164.052	5.102.674	5.342.501
Kamboçya	12.371.008	14.253.600	17.479.958	20.278.818	19.114.264
Çin	1.459.861.147	1.711.423.567	1.987.383.846	1.949.493.301	1.944.303.645
Endonezya	135.532.488	156.967.360	188.675.891	171.179.065	141.521.289
Japonya	606.924.047	671.920.667	748.525.278	721.077.406	635.402.322
Güney Kore	406.181.944	478.469.168	535.183.373	503.262.911	467.498.279
Laos	4.107.068	5.159.709	5.848.036	5.797.445	5.013.636
Malezya	168.343.280	194.691.403	217.953.199	204.954.422	190.381.055
Myanmar	15.695.698	19.253.139	19.353.050	18.608.686	17.963.703
Yeni Zelanda	35.898.717	39.990.864	43.550.088	42.148.284	37.098.381
Filipinler	85.908.572	101.889.432	115.038.016	117.247.265	95.066.801
Singapur	291.908.369	327.709.713	370.503.521	358.974.637	328.624.456
Tayland	191.168.663	218.148.935	245.754.800	213.502.156	207.695.676
Vietnam	174.978.350	213.215.299	236.868.823	253.442.016	261.309.452
Dünya	15.621.956.330	17.458.991.250	19.155.224.477	18.459.643.616	17.049.866.739

Kaynak: WITS (2022) verileri kullanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4'te ise RCEP ülkelerinin toplam ithalatının, dünya toplam ithalatı içindeki payları gösterilmiştir. Buna göre Çin, ihracatta olduğu gibi ithalatta da açık ara en fazla ithalat payına sahip ülke konumundadır. 2020 yılına bakıldığında Çin'i, %3,7'lik payla Japonya ve %2,7'lik payla Güney Kore izlemiştir. Bununla beraber 2020 yılında, en düşük ithalat payına sahip ülkeler ise Bruney, Laos ve Yeni Zelanda olarak sıralanmıştır.

RCEP ülkelerinin toplam ithalat payı, 2011 yılında %24,9, 2015 yılında %24,5 ve 2020 yılında %26,8 olarak gerçekleşmiştir. En düşük ithalat payı 2016 yılında iken 2020 yılında en yüksek ithalat payına ulaşmıştır.

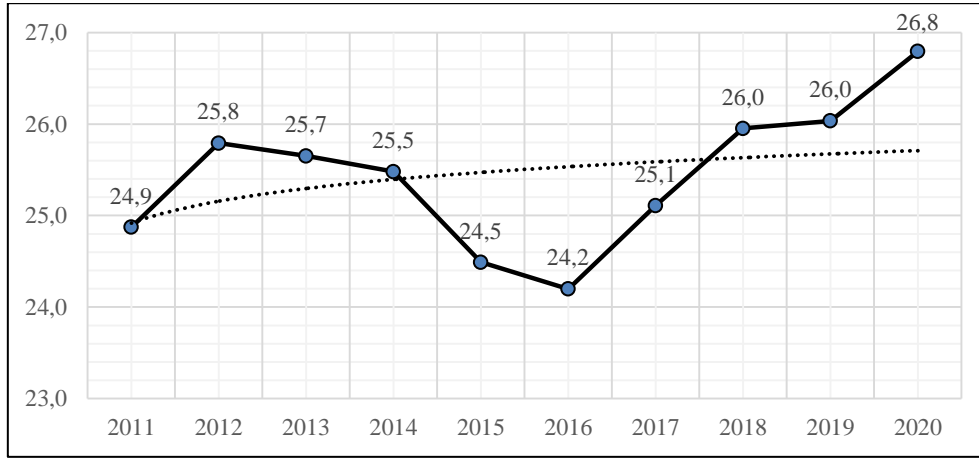
RCEP ÜLKELERİNİN DIŞ TİCARETİ VE STANDART ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA İHRACATTAKİ
KARŞILAŞTIRMALI ÜSTÜNLÜKLERİ

Tablo 4. RCEP Ülkelerinin İthalatının Dünya İthalatı İçindeki Payları (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Avustralya	1,3	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2	1,2
Brunei	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03
Kamboçya	0,03	0,04	0,05	0,05	0,07	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11
Çin	9,1	9,4	9,9	9,9	9,6	9,3	9,8	10,4	10,6	11,4
Endonezya	1,0	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0	0,9	0,8
Japonya	4,8	5,0	4,6	4,4	3,9	3,9	3,8	3,9	3,9	3,7
Güney Kore	2,9	2,9	2,8	2,9	2,7	2,6	2,7	2,8	2,7	2,7
Laos	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Malezya	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Myanmar	0,05	0,04	0,07	0,09	0,11	0,10	0,11	0,10	0,10	0,11
Yeni Zelanda	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Filipinler	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
Singapur	2,1	2,2	2,1	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Tayland	1,3	1,4	1,4	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2
Vietnam	0,6	0,6	0,7	0,8	1,0	1,1	1,2	1,2	1,4	1,5
Toplam	24,9	25,8	25,7	25,5	24,5	24,2	25,1	26,0	26,0	26,8

Kaynak: WITS (2022) verileri kullanılarak yazar tarafından hesaplanmıştır.

Bu durum Şekil 2’den de izlenebilmektedir. Görüldüğü gibi RCEP ülkelerinin dünya ithalatı içindeki payı 2012 yılında %25,8’e çıkarken, 2016 yılında %24,2’ye gerilemiş, daha sonra ise 2020 yılında %26,8 ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2012-2016 arası bir düşüş söz konusu olsa da RCEP birliğinin son dönemde ithalatında da bir artış eğilimi olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil 2. RCEP Ülkelerinin Dünya İthalatı İçindeki Payının Yıllara Göre Seyri (%)

Kaynak: WITS (2022) verileri kullanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 5’te RCEP ülkelerinin ticaret açıklık (bağımlılık) indeks değerleri ifade edilmektedir. TOI indeksi, toplam mal ihracat ve ithalatının (merchandise trade), GSYH’ye bölünmesi ile bulunmakta ve dış ticaretin GSYH’nin ne kadarına karşılık geldiğini göstermektedir. Bu sonuç da ülkelerin dış ticarete olan açıklığını (bağımlılığını) yorumlamaya ve ülkeleri açıklık seviyesine göre birbirleriyle karşılaştırmaya olanak vermektedir.

Tablo 5 incelendiğinde, 2011 yılında en yüksek indeks değerine sahip ülkenin Singapur olduğu görülmektedir. Ülkenin mal ticareti, GSYH’sinin %282,4’üne karşılık gelmektedir. Bu sonuç ile 2011 yılında Singapur’un dış ticarete olan bağımlılığının yüksek olduğunu söylemek de mümkündür. Kamboçya’nın ise 2011 yılı TOI indeks değeri 100’e eşittir. Bu, Kamboçya’nın mal ihracat ve ithalat toplamının GSYH’sine eşit olduğu anlamına gelir. Aynı şekilde Kamboçya için de dış ticarete olan bağımlılığın yüksek olduğu söylenebilir ancak

açık ki bu bağımlılık Singapur'dan düşüktür. 2011 yılında en düşük indeks değerine sahip ülke Japonya'dır. Japonya'nın toplam dış ticareti, GSYH'sinin %26,9'una eşittir. Bu sonuç da Japonya'nın 2011 yılında, RCEP ülkeleri içinde, en az ticaret bağımlılığına sahip ülke konumunda olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. RCEP Ülkelerinin Ticaret Açıklık (Bağımlılık) İndeks Sonuçları (%)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Avustralya	36,0	32,7	30,7	31,8	28,7	31,4	34,5	34,1	35,0	34,4
Bruney	86,7	87,0	83,2	82,5	74,1	66,3	71,4	76,8	90,1	99,5
Kamboçya	100,0	94,4	97,8	99,1	106,2	112,1	115,1	122,8	129,6	142,7
Çin	46,6	43,6	41,8	39,7	34,4	31,7	32,3	32,3	31,1	30,8
Endonezya	42,6	41,6	40,4	39,7	34,0	30,0	32,1	35,4	30,3	28,8
Japonya	26,9	26,9	29,7	30,7	28,1	25,0	27,8	29,5	27,7	25,2
Güney Kore	86,1	83,5	78,4	74,0	65,7	60,1	64,8	66,1	63,3	59,8
Laos	51,2	41,2	54,6	52,9	46,9	45,4	59,0	64,3	57,0	52,8
Malezya	139,1	134,7	134,2	131,0	124,9	118,8	129,2	130,1	121,9	125,9
Myanmar	30,9	29,0	38,7	42,7	44,1	45,4	53,8	51,8	52,9	43,4
Yeni Zelanda	55,0	42,0	40,6	41,0	38,9	36,1	37,1	38,6	37,7	35,3
Filipinler	47,7	44,8	43,1	43,5	42,0	44,6	51,9	52,6	49,9	44,3
Singapur	282,4	271,6	262,7	252,0	216,3	197,6	204,2	208,1	200,1	206,6
Tayland	122,7	119,4	113,5	111,2	103,2	98,3	99,6	98,3	82,2	87,5
Vietnam	150,3	146,5	154,2	160,1	169,6	171,3	191,4	196,0	197,8	200,2

Kaynak: WITS (2022) ve (World Bank, 2022) verileri kullanılarak yazar tarafından hesaplanmıştır.

2020 yılına gelindiğinde, en yüksek ticaret açıklık indeksine sahip ülkenin yine Singapur olduğu tablodan izlenebilmektedir. Singapur'u Vietnam, Kamboçya ve Malezya izlemektedir. Aynı zamanda bu ülkeler 2020 yılında RCEP ülkeleri içinde, 100'ün üzerinde değer alan, dış ticarete bağımlılığı en yüksek ülkelerdir. Buna karşılık en düşük indeks değerine sahip ülke ise Japonya'dır. Bu ülkeyi Endonezya, Çin ve Avustralya takip etmektedir. Bu ülkeler de 2020 yılında RCEP ülkeleri içinde dış ticarete bağımlılığı en düşük ülkeler olarak sıralanabilir.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Literatür incelendiğinde, Asya-Pasifik'teki bu yeni ortaklık anlaşması ile ilgili standart ürün grupları bazında ihracat rekabet güçlerini ölçmeye ve bir karşılaştırma yapmaya yönelik bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bunun nedeni anlaşmanın yeni olması ve 1 Ocak 2022'de yürürlüğe girmesi olabilir. Aşağıda da değinilen 2021 yılında yapılan iki çalışma, RCEP ülkelerinin belli mal gruplarındaki rekabet gücünü belirlemeye yöneliktir. Bu nedenle bu bölümde doğrudan RCEP ülkeleri ile olmasa da Balassa İndeksi ve standart ürün gruplarının kullanıldığı çalışmalara yer verilmiştir.

Fertő ve Hubbard (2003) yaptıkları çalışmada, 1990-2000 yılları arası Macaristan'ın tarımsal gıda ürünlerindeki rekabet avantajını Balassa İndeksi ile ölçmüş ve Macaristan'ın uzmanlaşmasının söz konusu dönem boyunca azaldığını tespit etmişlerdir.

Havrila ve Gunawardana (2003), Avustralya'nın 1965-1996 yılları arası tekstil sektörünün rekabet gücünü ölçmek için Balassa İndeksi kullanmış ve Avustralya'nın tekstil ürünlerinde güçlü bir dezavantaja sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Yılmaz (2003), AB'ye aday 5 ülkenin (Polonya, Macaristan, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti ve Romanya) 1996-1999 yılları arası, standart ürün gruplarındaki rekabet gücünü RCA indeksleriyle ölçtüğü çalışmasında, Macaristan'ın hammadde yoğun, Romanya, Türkiye, Çek Cumhuriyeti ve kısmen de Bulgaristan'ın emek yoğun ürünlerde uzmanlaşmış olduklarını tespit etmiştir. Çek Cumhuriyeti'nin sermaye yoğun mallarda en çok uzmanlaşan

ülke olduğu, Macaristan'ın ise araştırma bazlı mallarda rekabet avantajı elde ettiği bulunmuştur.

Yılmaz ve Ergun (2003), AB adayı altı ülkenin (Türkiye, Bulgaristan, Macaristan, Romanya, Polonya ve Çek Cumhuriyeti) 1996-2002 yılları arasında dış ticaretteki uzmanlaşmasını ölçtükleri çalışmalarında, emek yoğun sınıflamada Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Romanya ve Bulgaristan'ın; sermaye yoğun malların ihracatında ise Çek Cumhuriyeti, Bulgaristan ve kısmen de Romanya'nın avantajlı olduğunu, araştırma bazlı kolay ve zor taklit sınıflamada ise 6 ülkenin de dezavantajlı konumda olduklarını belirlemişlerdir.

Kösekahyaoğlu ve Özdamar (2011) yaptıkları çalışmada, 1990-2009 dönemi için Türkiye, Çin ve Hindistan'ın hammadde, emek ve sermaye yoğun ile kolay ve zor taklit edilen ürün gruplarındaki karşılaştırmalı üstünlüklerini belirlemek amacıyla RCA indekslerini kullanarak analizler yapmışlardır. Elde edilen bulgulara göre, incelenen üç ülkenin de temelde emek yoğun mallarda uzmanlaştığı belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca, Çin'in 1995'ten itibaren kolay taklit edilen mallardaki uzmanlaşmasının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Erkan ve Sarıçoban (2014) çalışmalarında, 1993-2012 yılları arasında, AB+13 (Bulgaristan, Kıbrıs, Hırvatistan, Çekya, Romanya, Macaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Slovakya, Slovenya) ve Türkiye'nin standart ürün grupları bazında uzmanlaşma düzeylerini Balassa İndeksi ile analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda, kolay taklitte Macaristan'ın, zor taklit mallarda ise Çek Cumhuriyeti, Hırvatistan, Macaristan, Malta ve Slovenya'nın uzmanlaştığı tespit edilmiştir.

Erkan (2021), Çin'in 2000-2019 dönemi için faktör yoğunlukları açısından rekabet gücünü belirlemek adına RCA indeksleriyle yaptığı çalışmada, Çin'in emek yoğun ile kolay taklit mallarda ve son dönemde de zor taklit mallarda uzmanlaştığı ve rekabet avantajı elde ettiği sonucuna varmıştır.

Sukmaya vd. (2021), Endonezya'nın 2000-2019 dönemi tarımsal gıda ürünlerindeki rekabet gücünü araştırmak için Balassa İndeksi ile yaptıkları çalışmada, Endonezya'nın tarımsal gıda ürünlerinde rekabet gücüne sahip olduğunu bulmuşlardır.

RCEP ile ilgili en güncel çalışmalardan biri Dei Susilo'ya (2021) aittir. 10 RCEP ülkesi (Avustralya, Çin, Endonezya, Japonya, Güney Kore, Malezya, Yeni Zelanda, Filipinler, Singapur ve Tayland) ve Hindistan için simetrik RCA analizleri yapılmıştır. HS (Harmonized System) ürün kodlarının kullanıldığı ve 99 ürün grubu için 2004-2019 döneminin dikkate alındığı çalışmada, ülkelerin Hindistan ile karşılaştırmalı üstünlüklerinin nispeten benzer olduğu, Çin hariç RCEP ülkelerinin tümünün düşük karşılaştırmalı üstünlüğe sahip ürünler üzerinde yoğunlaştığı sonucuna varılmıştır.

RCEP ülkeleri ile ilgili bir diğer çalışma ise Erokhin vd. (2021) tarafından, ülkeler arası "balık ve deniz ürünleri" ihracat rekabet gücü için yapılmıştır. 2000-2019 döneminin seçildiği ve RCA indeksinin kullanıldığı çalışmada, Myanmar için Avustralya, Bruney ve Japonya'ya; Vietnam'ın Japonya, Güney Kore ve Tayland'a; Yeni Zelanda'nın Kamboçya, Bruney ve Japonya'ya ve Tayland'ın ise Japonya, Avustralya ve Güney Kore'ye karşı güçlü bir karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bunların dışında Balassa ve Noland (1989), Khatibi (2008), Wander vd. (2008), Michael (2021), Adigwe (2022), Miteva-Kacarski ve Panova (2022), Balassa İndeksinin kullanıldığı çalışmalardan bazılarıdır. Görüldüğü gibi literatürde standart ürün grupları bazında RCEP birliği ile ilgili çalışmalar kısıtlıdır. Bu nedenle bu çalışma, literatürdeki boşluğu doldurma niyetindedir. Özellikle standart 13 ürün grubunu kullanması ve ülkelerin bu

ürün gruplarındaki avantajlarını/dezavantajlarını ortaya koyması, akabinde ülkelerin kendi aralarındaki ‘üstünlük benzerliklerini’ de (yani rakip olma durumunu da) göstermesi bakımından, çalışmanın önemli çıkarımları olduğu düşünülmektedir.

4. VERİ VE YÖNTEM

4.1. Çalışmada Kullanılan Veriler

Çalışmada ülkelerin ihracat, ithalat ve Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) değerleri (ABD Doları) kullanılmıştır. İhracat ve ithalat verileri Birleşmiş Milletler (UN Comtrade, 2022) veri tabanı ile Dünya Bankası’nın (World Integrated Trade Solution [WITS], 2022) sitesinden elde edilmiştir. Mal gruplarının sınıflandırmasında ise Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması Revizyon 3 (Standard International Trade Classification [SITC] Rev. 3) baz alınmış ve ticaret verileri bu kodlara göre indirilmiştir. Ülkelerin GSYH değerleri ise Dünya Bankası’nın (World Bank, 2022) veri tabanından sağlanmıştır.

Çalışmanın analiz kısmında kullanılan standart ürün grupları, Dünya Bankası (WITS, 2022), Birleşmiş Milletler (UNCTADSTAT, 2022) ve Haufbauer ve Chilas’ın (1974) oluşturmuş olduğu ürün gruplarından oluşmaktadır. Bu bağlamda ülkelerin ihraç ettiği mallar, standart ürün grupları dikkate alınarak düşük, orta, yüksek teknoloji; emek, hammadde, sermaye yoğun; kolay taklit, zor taklit, imalat, madenler ve metaller, mineral yakıtlar, tarımsal ürünler ve tekstil olmak üzere 13 farklı kategoride sınıflandırılmıştır. Söz konusu standart ürün grupları ve bu gruplara ait SITC Rev. 3 kodları EK-1’deki tabloda ifade edilmiştir. Söz konusu mal gruplarının Türkçe karşılıklarına ise Türkiye İstatistik Kurumu’nun ([TÜİK], 2022) resmi web adresinden ulaşılmıştır.

4.2. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada ilk olarak ülkelerin tanıtıldığı bölümde, ülkelerin dış ticaretinin yine ülkelerin GSYH içindeki payını ölçen Ticaret Açıklık (bağımlılık) İndeksi kullanılmıştır. İkinci olarak, RCA yaklaşımı ile ülkelerin ihracattaki karşılaştırmalı üstünlüklerini ölçmek amacıyla literatürde de sıklıkla kullanılan Balassa İndeksi ile analizler yapılmıştır. Bu kısımda bu iki indeks tanıtılmıştır.

4.2.1. Ticaret Açıklık (Bağımlılık) İndeksi

Bir ülkenin dış ticarete olan açıklığı ya da bir başka deyişle dış ticarete olan bağımlılığı Ticaret Açıklık İndeksi (Trade Openness Index, TOI) ile ölçülebilmektedir. Bu bağlamda TOI, bir ülkenin belli bir yıldaki toplam dış ticaretinin (X+M), o ülkenin GSYH’sine oranı ile hesaplanmaktadır. TOI, “0” ile “+∞” arasında değerler alır ve değerlerin yükselmesi ülkenin dışa daha fazla açıldığını, yani ihracat ve ithalata bağımlılığının arttığını; değerlerin azalması ise tersi durumu gösterir (Mikic ve Gilbert, 2009: 26).

$$TOI = \frac{(\sum X + \sum M)}{GSYH} \times 100 \quad (1)$$

4.2.2. Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler ve Balassa İndeksi

Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (Revealed Comparative Advantage, RCA) yaklaşımı, ekonomik literatürde ülke ya da ülke gruplarının belli bir ürün grubu ya da sektördeki ihracat yapısını ve uzmanlaşmasını, dolayısıyla da ihracat rekabet avantajını ölçmek için sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. İhraç mallarının üretiminde kullanılan faktör maliyetleri üzerinde yeterli verinin olmayışından dolayı rekabet gücünü ölçmek zordur. Bunun için dolaylı yöntemler geliştirilmiştir. Bunlardan birisi de RCA yöntemidir. Burada ölçüm yöntemi olarak ülkelerin geçmiş ticaret verileri üzerinden bir hesaplama yapılmaktadır.

Bu konuda öncü bir çalışma yapan Bela Balassa (1965), faktör maliyetleri ile ilgili yeterli verinin olmaması durumunda, ihracat performansının her bir ülke için karşılaştırmalı üstünlükleri belirlemede kullanılabileceğini belirtmektedir. Bir başka deyişle, fiyat dışı faktörlerdeki farklılıkların yanı sıra, ihracata konu olan ürün gruplarının yapısı kısmi maliyetleri yansıtabilmektedir (Prasad, 2004: 10-11).

Balassa indeksi, bir ülkenin (ya da ülke grubunun) bir mal ya da ürün grubundaki ihracatının, o ülkenin toplam ihracatındaki payının, söz konusu ürün ya da sektördeki dünyanın toplam ihracatının, dünya toplam ihracatındaki payına oranını ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle, bir ülkenin bir ürünlerdeki (ya da ürün grubundaki) yurt içi uzmanlaşması (RCA indeksinin payı), dünyanın o ürünlerdeki uzmanlaşmasıyla karşılaştırılmaktadır. Böylelikle ticaret sonrası veriler kullanılarak, bir ülkenin karşılaştırmalı üstünlüklerini belirleyen ya da etkileyen unsurlar değil, belli bir üründe (ya da ürün grubunda) karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olup olmadığı ölçülebilmektedir (Beningo, 2005: 6). Balassa İndeksi aşağıdaki gibi formüle edilebilir (Balassa, 1965; Nauwelaerts ve Van Beveren, 2005: 7; Esmaceli, 2014: 211):

$$RCA_{kt}^j = \frac{X_{kt}^j / X_t^j}{X_{kt}^w / X_t^w} \quad (2)$$

Burada j ülkeyi, k ürünü, t dönemi ve w de dünyayı temsil etmektedir. $RCA > 1$ ise j ülkesi k malında dünya ortalamasının üzerinde bir uzmanlaşma elde etmiştir ve karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. $RCA < 1$ ise j ülkesinin k malı uzmanlaşması dünya uzmanlaşmasının altın kalmıştır ve karşılaştırmalı dezavantaj söz konusudur. Eğer $RCA = 1$ ise de j ülkesinin uzmanlaşması dünya uzmanlaşmasıyla aynı olduğu sonucuna varılır (Akhtar vd., 2013: 90; Erkan, 2012: 198-199; Güneş ve Tan, 2017: 27).

5. BULGULAR

Bu bölümde RCEP ülkelerinin, standart ürün gruplarından karşılaştırmalı üstünlüğe sahip oldukları ürün grupları ve bu ürün gruplarına ait RCA katsayıları gösterilmiştir. Yöntem kısmında da değinildiği üzere, RCA değerinin 1'den büyük olması, ülkenin o ürün grubunda karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğunu, 1'den küçük olması ise karşılaştırmalı üstünlüğünün olmadığını (dezavantajlı olduğunu) gösterir. Buna göre bu çalışmada, ülkelerin 2011'den 2020'ye her yıl için hesaplanan RCA katsayılarının, 10 yıllık aritmetik ortalaması (Ort.) alınmış ve $RCA > 1$ olan standart ürün grupları Tablo 6'da ifade edilmiştir. Ülkelerin dezavantajlı olduğu ürün grupları ve RCA katsayıları ise Ek-2'deki tabloda sunulmuştur.

Tablo 6. RCEP Ülkelerinin Karşılaştırmalı Üstünlüğe Sahip Oldukları Standart Ürün Grupları ve RCA Katsayıları

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ort.
Avustralya	Hammadde	2,49	2,49	2,56	2,71	3,17	3,29	3,50	2,75	2,85	3,25	2,91
	Madenler ve Metaller	7,94	8,11	9,56	9,62	8,83	8,92	8,22	7,20	8,53	9,34	8,63
	Mineral Yakıtlar	1,57	1,61	1,46	1,64	2,25	2,63	3,11	2,09	1,83	1,85	2,00
	Tarımsal Ürünler	1,49	1,59	1,62	1,66	1,91	1,71	1,69	1,51	1,36	1,23	1,58
Bruney	Hammadde	3,32	3,38	3,41	3,44	4,22	4,23	4,34	4,45	4,35	4,26	3,94
	Mineral Yakıtlar	5,33	5,41	5,45	5,71	8,25	9,04	9,18	8,65	8,80	10,83	7,67
Kamboçya	Düşük	6,63	6,38	5,86	6,16	5,45	5,33	5,46	5,66	5,30	4,30	5,65
	Emek	6,07	5,88	5,31	5,57	4,87	4,75	4,96	5,26	5,08	4,12	5,19
	İmalat	1,55	1,52	1,49	1,44	1,38	1,34	1,33	1,37	1,34	1,10	1,38
	Tekstil	14,01	16,54	16,75	17,56	14,29	14,12	14,05	14,49	12,89	9,53	14,42
Çin	Düşük	2,28	2,33	2,33	2,27	2,07	2,05	2,07	2,04	2,04	2,03	2,15
	Yüksek	1,47	1,47	1,50	1,38	1,31	1,29	1,30	1,32	1,28	1,27	1,36

	Emek	2,24	2,30	2,28	2,22	2,04	2,00	2,03	2,01	2,02	2,01	2,12
	İmalat	1,49	1,49	1,50	1,44	1,35	1,32	1,33	1,34	1,32	1,29	1,39
	Kolay Taklit	1,96	1,92	1,89	1,82	1,70	1,70	1,73	1,74	1,61	1,48	1,75
	Tekstil	3,10	2,97	2,95	2,87	2,54	2,64	2,62	2,58	2,47	2,48	2,72
	Zor Taklit	1,16	1,16	1,20	1,09	1,06	1,05	1,03	1,06	1,10	1,09	1,10
Endonezya	Düşük	0,80	0,84	0,90	0,99	1,12	1,18	1,05	1,11	1,17	1,12	1,03
	Emek	1,04	1,08	1,12	1,21	1,31	1,38	1,23	1,25	1,27	1,20	1,21
	Hammadde	2,13	2,12	2,07	2,07	2,35	2,35	2,59	2,45	2,30	2,45	2,29
	Madenler ve Metaller	1,68	1,49	1,76	1,23	1,50	1,63	1,56	1,80	1,42	1,30	1,54
	Mineral Yakıtlar	1,89	1,88	1,77	1,79	2,05	1,98	2,24	2,11	1,96	2,08	1,98
	Tarımsal Ürünler	2,53	2,52	2,46	2,58	2,64	2,60	2,90	2,67	2,66	2,75	2,63
	Tekstil	1,56	1,59	1,61	1,65	1,68	1,75	1,67	1,72	1,76	1,47	1,65
Japonya	Orta	2,01	2,07	2,06	1,97	1,86	1,88	1,92	1,96	1,94	1,92	1,96
	İmalat	1,44	1,44	1,43	1,37	1,28	1,26	1,26	1,28	1,26	1,22	1,32
	Sermaye	1,81	1,98	2,07	1,99	1,91	1,86	1,85	1,89	1,92	1,90	1,92
	Zor Taklit	1,94	1,88	1,81	1,78	1,65	1,65	1,63	1,65	1,62	1,61	1,72
Güney Kore	Orta	1,64	1,58	1,61	1,55	1,52	1,47	1,43	1,28	1,39	1,40	1,49
	Yüksek	1,19	1,18	1,27	1,24	1,24	1,21	1,28	1,40	1,24	1,34	1,26
	İmalat	1,39	1,36	1,39	1,35	1,30	1,29	1,29	1,28	1,27	1,27	1,32
	Kolay Taklit	1,14	1,05	1,16	1,14	1,09	1,08	0,95	0,98	1,04	0,98	1,06
	Sermaye	1,39	1,45	1,45	1,42	1,36	1,33	1,24	1,23	1,38	1,38	1,36
	Zor Taklit	1,94	1,90	1,94	1,88	1,85	1,81	1,93	1,90	1,75	1,81	1,87
Laos	Hammadde	1,40	1,20	1,42	1,45	1,85	2,36	1,76	1,63	1,86	2,49	1,74
	Madenler ve Metaller	13,54	13,41	14,32	12,18	11,06	10,44	6,42	6,91	5,85	3,68	9,78
	Sermaye	2,64	2,83	2,54	2,13	1,72	1,37	2,60	2,80	2,41	1,79	2,28
	Tarımsal Ürünler	1,83	2,07	2,01	2,46	2,60	3,11	2,44	2,67	2,50	3,68	2,54
	Tekstil	1,87	0,70	1,51	1,81	1,16	1,02	0,83	0,79	0,95	0,85	1,15
Malezya	Yüksek	1,45	1,39	1,40	1,39	1,39	1,42	1,46	1,55	1,51	1,59	1,46
	Hammadde	1,21	1,24	1,25	1,30	1,33	1,33	1,40	1,25	1,24	1,24	1,28
	Kolay Taklit	1,29	1,23	1,19	1,10	1,07	1,09	0,99	0,93	0,85	0,74	1,05
	Mineral Yakıtlar	0,99	1,15	1,26	1,36	1,46	1,44	1,58	1,42	1,39	1,51	1,36
	Tarımsal Ürünler	1,84	1,59	1,39	1,33	1,27	1,29	1,31	1,13	1,13	1,12	1,34
	Zor Taklit	1,29	1,30	1,32	1,36	1,39	1,43	1,45	1,58	1,60	1,64	1,44
Myanmar	Emek	1,53	1,09	1,26	1,34	0,95	1,22	1,57	2,47	2,45	2,12	1,60
	Hammadde	2,65	2,88	2,52	2,78	3,57	3,25	2,93	2,30	2,44	2,72	2,81
	Mineral Yakıtlar	2,00	1,38	1,90	2,64	3,95	2,90	2,75	1,99	2,42	2,73	2,47
	Tarımsal Ürünler	4,31	6,10	3,98	3,30	3,44	3,81	3,44	2,93	2,72	3,05	3,71
	Tekstil	1,44	2,24	2,40	2,20	1,67	2,94	3,99	6,30	6,48	6,09	3,57
Yeni Zelanda	Hammadde	2,37	2,39	2,47	2,63	3,11	3,34	3,48	3,38	3,52	3,90	3,06
	Tarımsal Ürünler	7,10	7,12	7,44	7,43	7,19	7,00	7,39	7,80	7,89	7,47	7,38
Filipinler	Yüksek	1,39	2,12	2,03	1,96	2,14	2,17	2,18	2,29	2,21	2,20	2,07
	İmalat	0,95	1,34	1,26	1,23	1,24	1,23	1,18	1,21	1,19	1,14	1,20
	Kolay Taklit	0,95	1,07	1,10	1,11	1,06	1,06	1,02	1,02	1,11	0,81	1,03
	Madenler ve Metaller	1,21	1,20	1,53	1,71	1,39	1,13	1,46	1,29	1,33	1,54	1,38
	Tarımsal Ürünler	1,21	1,04	1,20	1,16	0,87	0,88	1,01	1,00	1,05	1,00	1,04
	Zor Taklit	1,25	2,15	2,01	2,00	2,12	2,07	2,10	2,18	2,09	2,14	2,01
Singapur	Yüksek	1,60	1,59	1,65	1,60	1,64	1,65	1,57	1,51	1,50	1,61	1,59
	İmalat	1,09	1,10	1,11	1,08	1,09	1,10	1,08	1,07	1,08	1,11	1,09
	Kolay Taklit	1,30	1,31	1,20	1,14	1,18	1,16	1,07	1,04	1,01	0,94	1,13
	Mineral Yakıtlar	1,09	1,03	0,96	1,02	1,08	1,14	1,31	1,19	1,18	1,08	1,11
	Zor Taklit	1,80	1,79	1,89	1,87	1,88	1,91	1,84	1,85	1,87	1,94	1,86
Tayland	Orta	1,07	1,20	1,28	1,25	1,22	1,21	1,21	1,24	1,17	1,13	1,20
	İmalat	1,11	1,11	1,15	1,13	1,07	1,05	1,04	1,07	1,03	0,99	1,07
	Kolay Taklit	1,15	1,26	1,26	1,22	1,12	1,02	1,02	1,04	0,96	0,92	1,10
	Sermaye	0,94	1,16	1,26	1,18	1,18	1,18	1,18	1,22	1,24	1,17	1,17
	Tarımsal Ürünler	2,23	1,95	1,86	1,80	1,73	1,66	1,84	1,83	1,90	1,73	1,85
	Zor Taklit	1,10	1,04	1,11	1,14	1,08	1,09	1,07	1,08	1,01	1,02	1,07
Vietnam	Düşük	2,59	2,25	2,26	2,24	2,16	2,17	2,10	2,16	2,21	2,08	2,22
	Yüksek	0,65	0,98	1,24	1,18	1,31	1,37	1,47	1,47	1,46	1,53	1,27

RCEP ÜLKELERİNİN DIŞ TİCARETİ VE STANDART ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA İHRACATTAKİ
KARŞILAŞTIRMALI ÜSTÜNLÜKLERİ

Emek	2,58	2,27	2,25	2,26	2,12	2,09	2,01	2,08	2,12	1,99	2,18
İmalat	1,05	1,11	1,20	1,18	1,18	1,19	1,20	1,22	1,23	1,23	1,18
Kolay Taklit	0,91	1,33	1,80	1,72	1,87	1,89	1,97	2,00	1,96	1,93	1,74
Tarımsal Ürünler	2,46	2,17	1,86	1,77	1,51	1,42	1,39	1,30	1,17	1,01	1,61
Tekstil	4,11	3,81	3,77	3,81	3,45	3,46	3,31	3,51	3,41	2,92	3,56

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, Avustralya “hammadde, madenler ve metaller, mineral yakıtlar ve tarımsal ürünlerde” dünya ortalamasının üzerinde bir uzmanlaşma göstermiş ve karşılaştırmalı üstünlük elde etmiştir. Burada Avustralya’nın en yüksek RCA değerinin 8,63 ile madenler ve metaller ürün grubunda olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Avustralya, en fazla uzmanlaşmayı bu ürün grubunda sağlamış ve RCEP ülkeleri içinde Laos’tan sonra bu ürün grubunda en yüksek RCA değerine sahip ülke olmuştur.

Bruney, ilgili ürün gruplarından sadece ikisinde (hammadde ve mineral yakıtlar) uzmanlaşma göstermiştir. Burada Bruney’in özellikle mineral yakıtlar ürün grubunda yüksek bir uzmanlaşma elde ettiğini söylemek mümkündür (RCA=7,67). Bu sonuçla Bruney, RCEP ülkeleri içinde mineral yakıtlardaki en yüksek RCA katsayısına sahip ülke olarak öne çıkmaktadır.

Kamboçya ise “düşük, emek, imalat ve tekstil” olmak üzere dört ürün grubunda dünya ortalamasının üzerinde uzmanlaşmış ve karşılaştırmalı üstünlük elde etmiştir. Kamboçya için tekstil sektöründeki RCA (=14,42) değeri dikkat çekmektedir. Bu katsayı, ülkenin tekstil sektöründe önemli bir uzmanlaşma elde ettiğini göstermektedir. Bu yönüyle Kamboçya, RCEP ülkeleri içinde, tekstil sektörü açısından RCA katsayısı en yüksek ülke olarak dikkat çekmektedir.

Çin’in, 13 standart ürün grubundan 7’sinde karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu belirlenmiştir. Bunlar “düşük, yüksek, emek, imalat, kolay taklit, tekstil ve zor taklit” standart ürün gruplarıdır. Çin burada en yüksek RCA değerini tekstil grubunda elde etmiştir (2,72). Çin için dikkat çeken bir başka durum ise AR-GE bazlı malların olduğu “yüksek, kolay taklit ve zor taklit” ürün gruplarında dünya ortalamasının üzerinde bir uzmanlaşma göstermiş olmasıdır.

Endonezya ise “düşük, emek, hammadde, madenler ve metaller, mineral yakıtlar, tarımsal ürünler ve tekstil” olmak üzere 7 ürün grubunda karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. En fazla uzmanlaşma, tarımsal ürünlerde (RCA=2,63) ve hammadde yoğun malların (RCA=2,29) yer aldığı ürün gruplarında gerçekleşmiştir.

Japonya’nın RCA değerleri incelendiğinde, 4 ürün grubunda (orta, imalat, sermaye ve zor taklit) karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu görülmektedir. Japonya bunlardan “orta teknoloji” ürünlerde en yüksek katsayıya sahiptir (RCA=1,96).

Güney Kore ise “orta, yüksek, imalat, kolay taklit, sermaye ve zor taklit” ürün gruplarında dünya ortalamasının üzerinde bir uzmanlaşma göstermiş ve karşılaştırmalı üstünlük sağlamıştır. Ülke, en yüksek RCA değerini 1,87 ile “zor taklit” ürün grubunda elde etmiştir. Güney Kore için özellikle AR-GE bazlı mallardan oluşan “orta, yüksek, kolay taklit ve zor taklit” ürün gruplarındaki uzmanlaşması önem arz etmektedir.

Laos, RCEP ülkeleri içinde en az ihracat payına sahip ülkelerden biridir. Ancak “hammadde, madenler ve metaller, sermaye, tarımsal ürünler ve tekstil” olmak üzere toplamda 5 ürün grubunda dünya ortalamasının üzerinde bir uzmanlaşma gösterdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte Laos, RCEP ülkeleri içinde, 9,78’lik RCA katsayısı ile “madenler ve metaller” grubundaki en yüksek uzmanlaşma katsayısına sahiptir.

Malezya’nın karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu ürün gruplarına bakıldığında, “yüksek, hammadde, kolay taklit, mineral yakıtlar, tarımsal ürünler ve zor taklit” mal

gruplarında uzmanlaştığı görülmektedir. Burada Malezya'nın en yüksek RCA (=1,46) katsayısı AR-GE bazlı malların olduğu “yüksek” grubundadır. Bunu da hemen yine bir başka AR-GE bazlı malların olduğu “zor taklit” ürün grubu izlemektedir (RCA=1,44).

Myanmar ise “emek, hammadde, mineral yakıtlar, tarımsal ürünler ve tekstil” gruplarında uzmanlaşmış ve karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olmuştur. Myanmar en yüksek uzmanlaşmasını RCA=3,71 değeri ile tarımsal ürünlerin olduğu mal grubunda göstermiştir.

Yeni Zelanda'nın durumuna bakıldığında ise “hammadde ve tarımsal ürünler” olmak üzere sadece iki ürün grubunda dünya ortalamasının üzerinde uzmanlaşmış olduğu görülmektedir. Ancak burada dikkat çeken durum, Yeni Zelanda'nın tarımsal ürünlerdeki RCA katsayısının, RCEP ülkeleri içinde en yüksek değere sahip olmasıdır. Bir başka deyişle Yeni Zelanda, 7,38'lik RCA katsayısı ile RCEP ülkeleri içinde, tarımsal ürünlerde en fazla uzmanlaşma gösteren ülke olmuştur. Bununla birlikte Yeni Zelanda, RCEP ülkeleri içinde hammadde yoğun mallarda da Bruney'den sonra en yüksek RCA (=3,06) değerine sahip ülke konumundadır.

Filipinler'in RCA sonuçları incelendiğinde, “yüksek, imalat, kolay taklit, madenler ve metaller, tarımsal ürünler ve zor taklit” gruplarında uzmanlaştığı belirlenmiştir. Filipinler'in en fazla uzmanlaşma gösterdiği grup RCA=2,07 değeri ile “yüksek” mal grubu olurken, bunu hemen RCA=2,01 değeri ile “zor taklit” ürün grubu izlemektedir.

Singapur için elde edilen sonuçlar incelendiğinde, “yüksek, imalat, kolay taklit, mineral yakıtlar ve zor taklit” gruplarında uzmanlaşmış olduğu görülmektedir. Singapur en yüksek uzmanlaşmayı, 1,86 olan RCA değeri ile “zor taklit” mallarda göstermiştir. Bu ürün grubunu ise yine araştırma bazlı ürünlerin olduğu “yüksek” grubu takip etmiştir (RCA=1,59).

Tayland ise “orta, imalat, kolay taklit, sermaye, tarımsal ürünler ve zor taklit” olmak üzere altı standart ürün grubunda karşılaştırmalı üstünlük elde etmiştir. RCA değerlerine bakıldığında Tayland'ın en fazla uzmanlaştığı grup, 1,85'lik RCA değeri ile “tarımsal ürünler” grubudur.

Vietnam 13 ürün grubundan 7'sinde karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Bunlar; “düşük, yüksek, emek, imalat, kolay taklit, tarımsal ürünler ve tekstil” ürün gruplarıdır. Vietnam'ın en fazla uzmanlaşma gösterdiği grup ise RCA=3,56 değeri ile “tekstil” grubudur. Bu sonuçla Vietnam, RCEP ülkeleri içinde, Kamboçya ve Myanmar'dan sonra tekstil grubunda en fazla uzmanlaşma gösteren ülke konumundadır.

Tablo 6'da ülkelerin karşılaştırmalı üstünlüğe sahip oldukları ürün grupları ve RCA katsayıları ifade edilmektedir. Tablo 7'de ise ülkelerin uzmanlaştığı ürün grupları karşılaştırılmaktadır. Bu şekilde ülkelerin standart ürün gruplarından kaçında ve hangilerinde karşılaştırmalı üstünlüğünün olduğu, hangi ülkelerin benzer ürün gruplarında üstünlük sağladığı ve birbirlerine rakip olduğu kolaylıkla görülebilecektir. Buradaki “✓” işareti, satırda verilen ülkenin, sütunda verilen ürün grubunda karşılaştırmalı üstünlüğü olduğunu göstermektedir. Bunun dışındaki boş hücreler, ülkelerin o ürün grubunda uzmanlaşmadığı anlamına gelmektedir.

RCEP ÜLKELERİNİN DIŞ TİCARETİ VE STANDART ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA İHRACATTAKİ
KARŞILAŞTIRMALI ÜSTÜNLÜKLERİ

Tablo 7. RCEP Ülkelerinin Karşılaştırmalı Üstünlüğe Sahip Oldukları Standart Ürün Grupları

	Tarımsal Ürünler	İmalat	Hammadde	Kolay Taklit	Zor Taklit	Yüksek	Mineral Yakıtlar	Tekstil	Emek	Sermaye	Madenler ve Metaller	Düşük	Orta	Yatay Toplam
Çin		✓		✓	✓	✓		✓	✓			✓		7
Endonezya	✓		✓				✓	✓	✓		✓	✓		7
Vietnam	✓	✓		✓		✓		✓	✓			✓		7
Güney Kore		✓		✓	✓	✓				✓			✓	6
Malezya	✓		✓	✓	✓	✓	✓							6
Tayland	✓	✓		✓	✓					✓			✓	6
Filipinler	✓	✓		✓	✓	✓					✓			6
Singapur		✓		✓	✓	✓	✓							5
Laos	✓		✓					✓		✓	✓			5
Myanmar	✓		✓				✓	✓	✓					5
Avustralya	✓		✓				✓				✓			4
Kamboçya		✓						✓	✓			✓		4
Japonya		✓			✓					✓			✓	4
Yeni Zelanda	✓		✓											2
Brunei			✓				✓							2
Dikey Toplam	9	8	7	7	7	6	6	6	5	4	4	4	3	

Not: Tablo 6'daki indeks sonuçlarına göre oluşturulmuştur.

Tablo 7'de "yatay toplam" sütunu incelendiğinde, RCEP ülkelerinin 13 standart ürün grubundan, en fazla 7'sinde uzmanlaşma gösterdiği belirlenmiştir. Bu ülkeler Çin, Endonezya ve Vietnam'dır. Brunei ve Yeni Zelanda ise sadece 2 ürün grubunda karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olarak, RCEP ülkeleri içinde, söz konusu standart ürün gruplarında en az uzmanlaşma gösteren ülke konumundadırlar.

Tablo 7'de "dikey toplam" satırı, hangi ürün grubunda kaç ülkenin uzmanlaştığını göstermektedir. Buna göre, "tarımsal ürünler" grubunda 15 RCEP ülkesinden 9'unun dünya ortalamasının üzerinde uzmanlaştığını ve karşılaştırmalı üstünlük elde ettiğini söylemek mümkündür. Burada elde edilen sonuç, ülkelerin benzer ürün gruplarında uzmanlaşması ve uluslararası piyasada rakip konumunda olduklarını göstermesi bakımından önemlidir. Dolayısıyla, 15 RCEP ülkesinden 9'unun, küresel piyasalarda, "tarımsal ürün" ihracatında güçlü birer rakip konumunda oldukları söylenebilmektedir. "Tarımsal ürünlerde" uzmanlaşan ve karşılaştırmalı üstünlük elde eden bu ülkeler; Avustralya, Endonezya, Laos, Malezya, Myanmar, Yeni Zelanda, Filipinler, Tayland ve Vietnam'dır.

RCEP ülkelerinin ikinci en fazla uzmanlaştığı standart mal grubu ise "imalat" ürün grubudur. Burada Kamboçya, Çin, Japonya, Güney Kore, Filipinler, Singapur, Tayland ve Vietnam ön plana çıkmaktadır. Bu uzmanlaşma, söz konusu ülkelerin küresel piyasada rakip konumunda olduklarını göstermesi bakımından da önem arz etmektedir.

Tabloda görüleceği üzere, "hammadde", "kolay taklit" ve "zor taklit" ürün gruplarında, 15 RCEP ülkesinden 7'si karşılaştırmalı üstünlük sahibidir. Standart ürün

gruplarında en az uzmanlaşma 3 ile “orta” derece ürün grubuna aittir. Burada da Japonya, Güney Kore ve Tayland rakip konumunda olan ülkelerdir.

Çin, Güney Kore, Malezya, Filipinler ve Singapur, özellikle katma değeri yüksek araştırma bazlı ürün gruplarından olan “yüksek” ve “zor taklit” grupların her ikisinde de uzmanlaşan ülkelerdir. Söz konusu ülkelerin ilgili ürün gruplarında, kendi aralarında da bir rekabet içinde olduklarını/olacaklarını söylemek mümkündür.

Tablo 7’den görüldüğü gibi ülkelerin benzer uzmanlıklarını ortaya çıkarmak ve bir karşılaştırma yapmak mümkündür. Örneğin Yeni Zelanda ve Bruney “hammadde” yoğun mallarda, Çin ve Endonezya ise “tekstil”, “emek” ve “düşük” teknoloji yoğun mallarda benzer uzmanlıklara sahiptir ve küresel piyasada bu malların ihracatında rakip konumunda olacaktırlar.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmada yeni bir ekonomik oluşum olarak ortaya çıkan ve 2020 yılı itibariyle dünya ihracatının %32,7’sini gerçekleştiren RCEP ülkelerinin standart ürün grupları ihracatındaki uzmanlaşmaları ve karşılaştırmalı üstünlükleri belirlenmeye çalışılmıştır. Avantajlı ürün grupları, ülkenin ihracatta dünya ortalamasının üzerinde uzmanlaştığını ve rekabet avantajı elde ettiğini göstermektedir. Bu yönüyle sonuçlar, ülkelerin standart ürün gruplarından hangilerinin ihracatında rekabet avantajına, hangilerinde dezavantaja sahip olduklarını göstermesi bakımından önemlidir. Yine bu sonuçlar, ülkelerin sektörel bazda güçlü ve zayıf yönlerine işaret ederek ülkelerin gelecek yıllardaki ihracat politikalarını ve dolayısıyla da ihracat performanslarını belirleme noktasında etkili olacaktır.

Çalışmada RCEP ülkeleri için elde edilen bulgulara göre, Çin, Endonezya ve Vietnam 13 standart ürün grubundan 7’sinde; Güney Kore, Malezya, Tayland ve Filipinler 6’sında; Singapur, Laos ve Myanmar 5’inde; Avustralya, Kamboçya ve Japonya 4’ünde ve Yeni Zelanda ile Bruney ise 2’sinde dünya ortalamasının üzerinde uzmanlaşarak ilgili sektörlerde ihracat rekabet avantajı elde etmiştir. Burada ülkelerin en fazla (15 ülkeden 9’unun), tarımsal ürün gruplarında uzmanlaştığı görülmüştür. Bu da RCEP ülkelerinin genel olarak tarımsal ürünlerde önemli bir uzmanlaşmaya sahip olduğunu ve karşılaştırmalı avantaj elde ettiğini göstermektedir. Tarımsal uzmanlaşmayı imalat (8 ülke), hammadde (7 ülke), kolay (7 ülke) ve zor taklit (7 ülke) ürün grupları izlemektedir. Bu sonuç, RCEP ülkelerinin imalat sanayi ve hammadde yoğun mallarda da önemli bir uzmanlaşmasının olduğunu vermektedir.

Bununla birlikte tarımsal, imalat ve hammadde yoğun mallardan sonra RCEP ülkelerinin en fazla uzmanlaştığı standart ürün grupları, katma değeri yüksek ve AR-GE bazlı ürünlerin yer aldığı kolay taklit, zor taklit ve yüksek teknoloji mal gruplarıdır. Bu durum RCEP ülkelerinin araştırma bazlı mallarda önemli bir ağırlığının olduğunu da göstermektedir. Özellikle Çin, Vietnam, Güney Kore, Malezya, Tayland, Filipinler, Singapur ve Japonya için elde edilen sonuçlar bunu göstermektedir. RCEP birliği içinde ülkelerin katma değeri yüksek araştırma bazlı mallardaki bu güçlü yönleri, birlikte yer alan ülkelerin ve bir bütün olarak da birliğin gelecekteki ihracatını, büyük oranda bu ülkelerin belirleyeceğini göstermesi bakımından da önemlidir. Ayrıca bu sonuç, ASEAN+ ülkelerinin ASEAN birliğine dahil edilmesinin, ASEAN için neden önemli olduğunu da göstermektedir. Çünkü sayılan ülkelerden Çin, Japonya ve Güney Kore ASEAN+ ile ekonomik işbirliği anlaşması imzalayarak RCEP birliğine katılmışlardır. Yine Tablo 1’de de ifade edildiği üzere, 2011-2020 arası tüm yıllarda en fazla ihracat değerine sahip ülke Çin’dir. Çin’i ise Japonya ve Güney Kore izlemektedir. Tüm bunlar imzalanan anlaşmanın ASEAN için önemini de ortaya koymaktadır.

RCEP ülkelerinin tarımsal, imalat ve hammadde ile diğer standart ürün gruplarında elde ettiği uzmanlaşma, araştırma bazlı mallardaki uzmanlaşma kadar önemlidir. Bunun nedeni, kıt kaynakların en verimli şekilde kullanılan alanlara yönlendirilmesidir. Burada da ülkelerin karşılaştırmalı üstünlük elde ettikleri bu sektörlerdeki uzmanlaşmalarını devam ettirecek politikalar uygulaması hem kaynakların etkin kullanılmasında hem de ihracat için gelecek dönem politikalarının belirlenmesinde son derece önemlidir.

Son olarak, benzer ürün gruplarında uzmanlaşan ülkeler, aynı zamanda küresel piyasalarda ihracatta rakip konumunda olacaklardır. Örneğin tarımsal ürünlerde 15 ülkeden 9'u, imalat sektöründe 8'i, kolay ve zor taklitte 7'si karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Bu da bu ülkelerin uzmanlaştığı bu ürünlerin ihracatında rakip olduklarını/olabileceklerini göstermektedir. Bu nedenle RCEP anlaşması, önemli bir ekonomik işbirliği anlaşmasıdır. Çünkü ülkeler, rekabetin yıkıcı etkisinden kendilerini koruyacak işbirliklerine giderek, bunu birlik dışındaki ülkelere karşı kullanabilmeleri söz konusu olacaktır. Burada da Asya-Pasifik ülkelerinin, RCEP işbirliği anlaşması ile bütün halinde hareket etmesini ve küresel piyasalarda daha fazla söz sahibi olması noktasında etkili olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Adigwe, E. O. (2022). Comparative analysis of competitive trade in a cluster market of the European Union: The revealed comparative advantage (RCA) index. *Naše Gospodarstvo/Our Economy*, 68(1), 14-24.
- Akhtar, W., Akmal, N., Shah, H., Niazi, M.A., & Tahir, A. (2013). Export competitiveness of pakistani horticultural products. *Pakistan Journal of Agricultural Research*, 26(2), 87-96.
- ASEAN, (2022, 18 Mayıs). *RCEP Agreement enters into force*. <https://asean.org/rcep-agreement-enters-into-force/>
- Australia Government, (2022, 17 Mayıs). *Regional comprehensive economic partnership: About the regional comprehensive economic partnership agreement (RCEP)*. <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/rcep>
- Balassa, B. & Noland, M. (1989). 'Revealed' comparative advantage in Japan and the United States. *Journal of International Economic Integration*, 4(2): 8-22.
- Beningo, S. (2005, 27 Ekim). Trade and transportation between the United States and China and between the United States and India. *2006 Conference of the Society of Government Economists*. Washington.
- Dei Susilo, I. B. F. (2021). Trade analysis of 10 RCEP member countries plus India: Have they been competing?. *Welfare*, 2(2), 94-108.
- Erkan, B. (2012). Ülkelerin karşılaştırmalı ihracat performanslarının açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük katsayılarıyla belirlenmesi: Türkiye-Suriye örneği. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 195-218.
- Erkan, B. ve Sarıçoban, K. (2014). Comparative analysis of the competitiveness in the export of science-based goods regarding Turkey and the EU+13 countries. *International Journal of Business and Social Science*, 5(8/1), 117-130.
- Erokhin, V., Tianming, G., & Ivolga, A. (2021). Cross-country potentials and advantages in trade in fish and seafood products in the RCEP member states. *Sustainability*, 13, 3668. <https://doi.org/10.3390/su13073668>
- Esmaeili, A. (2014) Revealed comparative advantage and measurement of international competitiveness for dates. *Journal of International Food & Agribusiness Marketing*, 26(3), 209-217.

- Fertő, I. & Hubbard, L.J. (2003). The dynamics of agri-food trade patterns - The Hungarian case. *The 25th International Conference of Agricultural Economists*, August 16-22, 2003, Durban, South Africa.
- Güneş, S. & Tan, M. (2017). Static and dynamic revealed comparative advantage: A comparative analysis of Turkey and Russia. *İktisadi Yenilik Dergisi*, 4(3), 22-38.
- Haufbauer C.G. & Chilas J.C. (1974). *Specialisation by industrial countries: Extent and consequences, in the international division of labour: Problems and perspectives*. Edited by H. Giersch. Institut für Weltwirtschaft. Tübingen: Mohr.
- Havrila, I. & Gunawardana, P. (2003, 17 Mayıs). Analysing comparative advantage and competitiveness: An application to Australia's textile and clothing industries. *Australian Economic Papers*, 42(1), 103-117.
- Khatibi, A. (2008). Kazakhstan's revealed comparative advantage vis-à-vis the EU-27. *ECIPE Working Paper No. 03*. (E.T.: 20.05.2022) <https://ecipe.org/wp-content/uploads/2014/12/kazakhstan2019s-revealed-comparative-advantage-vis-a-vis-the-eu-27.pdf>
- Kösekahyaoglu, L. ve Özdamar, G. (2011). Türkiye, Çin ve Hindistan'ın sektörel rekabet gücü üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XXX(2), 29-49.
- Michael, N. L. (2021). Ricardian theorem reality; Assessment of Sino-Tanzania trade 2015-2019. *Open Journal of Social Sciences*, 9(04), 448. <https://doi.org/10.4236/jss.2021.94033>
- Mikic, M. & Gilbert, J. (2009). *Trade statistics in policymaking: A handbook of commonly used trade indices and indicators* (Revised Edition). Bangkok, Thailand: United Nations Publication.
- Miteva-Kacarski, E. & Panova, K. (2022). Analyses of the trade relations between the republic of North Macedonia and Ukraine. *Knowledge-International Journal*, 52(1), 45-50.
- MTI, (2022, 19 Mayıs). Ministry of trade and industry: *Regional comprehensive economic partnership (RCEP) agreement*. <https://www.mti.gov.sg/Improving-Trade/Free-Trade-Agreements/RCEP>
- Nauwelaerts, Y. & Van Beveren, I. (2005, 28-29 Eylül). Sectoral concentration of FDI in OECD countries. *In International Conference on International Trade and Logistics*, Corporate Strategies and the Global Economy. Le Havre, France.
- New Zealand Foreign Affairs & Trade, (2022, 20 Mayıs). *Timeline and history of the RCEP negotiations*. <https://www.mfat.govt.nz/en/trade/free-trade-agreements/free-trade-agreements-in-force/regional-comprehensive-economic-partnership-rcep/next-steps-and-timeline/#bookmark1>
- Prasad, R.N. (2004). *Fiji's export competitiveness: A comparison with selected small island developing states*. Economic Department Reserve Bank of Fiji, Working Paper 2004/06: 1-40.
- RCEP, (2022, 18 Mayıs). Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP). <https://rcepsec.org/about/>
- Sukmaya, S. G., Saptana, S., & Perwita, A. D. (2021). Agri-food commodity mapping and trade between Indonesia and Australia. In E3S Web of Conferences, 316, 02017. EDP Sciences. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202131602017>
- TÜİK. (2022, 27 Nisan). *Sınıflama sunucusu: Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması, SITC Rev.3*. <https://biruni.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaSurumDetayAction.do?surumId=13&turId=3&turAdi=%203.%20D%C4%B1%C5%9F%20Ticaret%20S%C4%B1n%C4%B1flamalar%C4%B1>
- UN Comtrade (2022, 24 Nisan). UN comtrade database. <https://unstats.un.org/unsd/comtrade/maintenance.html>.
- UNCTADSTAT, (2022, 15 Mart). *United Nations conference on trade and development: Product classification*. <https://unctadstat.unctad.org/en/Classifications.html>

RCEP ÜLKELERİNİN DIŞ TİCARETİ VE STANDART ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA İHRACATTAKİ
KARŞILAŞTIRMALI ÜSTÜNLÜKLERİ

Wander, A.E., Fernandes, S.M. ve Ferreira, C.M. (2008). The competitiveness of Brazilian rice in the world market: A comparative advantage approach. *Competition for Resources in a Changing World: New Drive for Rural Development*. October 7 - 9, 2008, Stuttgart-Hohenheim, Germany. (E.T.: 20.05.2022)
<https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.551.5838&rep=rep1&type=pdf>

WITS. (2022, 24 Nisan). *Trade data (UN comtrade)*. <https://wits.worldbank.org/>.

World Bank. (2022, 25 Nisan). Databank: *World development indicators*. <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=NY.GDP.MKTP.CD&country=>.

Yılmaz, B. & Ergun, S. J. (2003). The foreign trade pattern and foreign trade specialization of candidates of the European Union. *Ezoneplus, Working Paper No:19*. (E.T.: 10.05.2022)
<http://www.ezoneplus.org/>

Yılmaz, B. (2003). Turkey's competitiveness in the European Union: A comparison with five candidate countries – Bulgaria, the Czech Republic, Hungary, Poland, Romania – and the EU15. *Ezoneplus, Working Paper No:12*. (E.T.: 10.05.2022) <http://www.ezoneplus.org/>

EKLER

EK-1. SITC Rev. 3 standart ürün grupları * ve kodları

Yüksek Teknoloji Ürün Grupları (WITS, 2022)	
524	Oksi ve Peroksi Metalik Asitlerin Tuzları, Kıymetli Metallerin Bileşikleri
541	Eczacılık ve Eczacılık Ürünleri
712	Buhar Türbinleri ile Aksam ve Parçaları
716	Elektrik Motorları ve Jeneratörler ile Bunların Aksam ve Parçaları
718	Diğer Güç Motorları (Su Tribünleri, Su Çarkları, Nükleer Reaktörler, Işınlanmış Yakıt Elemanları)
751	Büro Makinaları (Yazı, Hesap, Fotokopi)
752	Otomatik Bilgi İşlem Makineleri Vb. Ait Birimler
759	Büro Ver Bilgi İşlem Makinalarının Aksam ve Parçaları
761	Televizyon Alıcıları (Kombine Olsun Olmasın)
764	Telli Telefon ve Telgraf Cihazları, Telsiz Telefon Telgraf Cihazları vb. Aksamı
771	Elektrikli Güç Makinaları (716 Hariç) (Transformatörler, Statik Konvertörler, Endüktörler)
774	Elektro Teşhis Cihazları (X Işınlı, Alfa, Beta ve Gama Işınlı Cihazlar)
776	Katot Işınlı Tüpler, Yarı İletken Tertibat; Elektrik Devreleri
778	Elektrikli Makinaların Aksam ve Parçaları
792	Hava Taşıtları, Uzay Araçları Vb. Aksam, Parçaları
871	Optik Aletler ve Aksamı
874	Ölçü, Kontrol, Ölçü, Ayar Alet Ver Cihazlar, Bunların Aksam ve Parçaları
881	Sinema ve Fotoğrafçılıkla İlgili Aletler
Orta Teknoloji Ürün Grupları (WITS, 2022)	
266	Sentetik Flament Demetleri ve Sentetik Devamlı Lifler
267	Diğer Suni Lifler ve Artıkları
512	Alkoller, Fenoller, Fenol
513	Karboksilik Asitler ve Türevleri
533	Pigmentler, Vernikler, Boyalar
553	Parfüm ve Kozmetik veya Tuvalet Mustahzarları
554	Sabunlar, Temizleme, Cilalama Ürünleri
562	Mineral Kimyasal Gübreler (272.Grubun Dışındakiler)
572	Stiren Polimerleri (İlk Şekillerde)
582	Plastiklerden Levhalar, Filmler, Yapraklar, Plakalar
583	Plastikten Monofil, Çubuk, Profiller
591	Haşarat Öldürücüler ve Zararlı Bitkileri Yok Ediciler
598	Diğer Kimya Sanayi Ürünleri
653	Sentetik veya Suni Flamentler ve Devamsız Liflerden Mensucat
671	Dökme ve Aynalı Demir, Ferro Alyajlar
672	Demir veya Çelikten Külçe ve Diğer İlk Şekillerde Yarı Mamuller
678	Demir veya Çelikten Teller
711	Buhar Kazanları, Kızgın Su Kazanları ve Aksamı
713	Motorlar ve Aksamı
714	Turbojetler, Tepkili Motorlar, Diğer Gaz Türbinleri Vb. Aksamı
721	Tarımsal Makinalar (Traktörler Hariç) ve Aksam Parçaları
722	Traktörler
723	Toprağın Tesviyesi, Cevherleri Taşıma, Yayılması, Kar Küreyicileri Vb.

724	Tekstil, Çamaşır Yıkama ve Kurutma, Ütüleme Makina ve Aksam ve Parçaları
725	Kâğıt Hamuru, Kâğıt/Karton İmaline, İşlenmesine Mahsus Makina ve Cihazlar
726	Matbaacılıkta Kullanılan Makinalar
727	Gıda İşleme Makinaları
728	Diğer Makinalar ve Cihazlar ile Aksam Parçaları
737	Tav Ocakları, Döküm Potaları, Hadde Lehim, Hadde Makinaları
741	Isıtıcı ve Soğutucu Ekipmanları, Bunların Aksam ve Parçaları
742	Sıvılar İçin Pompalar, Sıvı Elevatörleri ile Bunların Aksam, Parçaları
743	Diğer Pompalar, Fanlar, Santrifujler, Filtre Makine ve Cihazları
744	Forkliftler, Diğer Yük Arabaları ve Kaldırıcılar, Asansörler
745	Elektrikli Olmayan Diğer Makine ve El Aletleri Vb. Aksam Parçaları
749	Döküm Plakaları ve Modelleri, Kalıplar, Contalar
762	Telsiz Telefon, Telsiz Telgraf ve Radyo Yayınları İçin Alıcı Cihazlar
763	Plak Döndürücüler, Pikaplar, Kaset Çalarlar, Video Kayıt ve Gösterme Cihazları
772	Elektrik Devreleri, Rezistanslar Vb. Aksam ve Parçaları
773	Elektrik Dağıtım Donanımı (Teller, Kablolar, İzalötörler, Bağlantı Parçaları)
775	Evlerde Kullanılan Elektrikli veya Elektriksiz Diğer Makinalar
781	Motorlu Yolcu Taşıtları (Binek Otomobilleri Vb.)
782	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar
783	Başka Yerde Belirtilmeyen Motorlu Karayolu Taşıtları
784	Motorlu Taşıtların Aksam ve Parçaları ile Şase ve Karoserleri
785	Motosikletler, Bisikletler, Sakatlar İçin Koltuklar Vb. Aksam Parçaları
786	Römorklar ve Yarı Römorklar
791	Demiryolu Taşıtları, Aksam ve Parçaları
793	Gemiler ve Suda Yüzen Taşıtlar
812	Demir, Çelik ve Seramikten Radyatörler (Elektriksiz) Laobalar, Küvetler, Musluk Taşları
872	Tıbbi Araç ve Gereçler
873	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Metreler ve Sayaçlar
882	Fotoğrafçılıkta Kullanılan Filmler, Kimyasal Müstahzarlar ve Kâğıt, Karton Vs.
883	Sinemacılıkta Kullanılan Filmler
884	Optik Cihazlar ile Aksam ve Parçaları
885	Saatler
Düşük Teknoloji Ürün Grupları (WITS, 2022)	
611	İşlenmiş Deri ve Köseleler
612	Deri ve Köseleden Mamul Eşya (Makina, Mekanik İşlerde Kullanılan Saraciye Eşyası)
613	Tabaklanmış, Aprelenmiş, Bütün Halinde Kürkler
642	Kâğıt, Kâğıt Hamuru, Karton Ver Selülozik Liflerden Mamul Eşya
651	Tekstil İplikleri
652	Pamuklu Mensucat
654	Dokumaya Elverişli Diğer Maddelerden Dokunmuş Mensucat (İpek, Yün, Ketan Vb.)
655	Örme Mensucat
656	Kurdeleler, Etiketler, Armalar, Tüller Vb.
657	Özel İplikler ve Dokunmamış Mensucat
658	Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Hazır Eşya Ve Takımlar
659	Hahılar ve Diğer Yer Kaplamaları
665	Züccaciye, Cam Eşya
666	Çanak
673	Demir veya Alaşimsız Çelikten Kaplanmamış Yassı Hadde Mamulleri
674	Demir veya Alaşimsız Çelikten Kaplanmış Yassı Hadde Mamulleri
675	Paslanmaz veya Alaşimsız Çelikten Yassı Hadde Mamulleri
676	Demir veya Çelikten (Alaşımli, Alaşimsız) Filmaşın, Çubuk ve Profiller
677	Demir veya Çelikten Demiryolu ve Tramvay Hattı Malzemesi
679	Demir veya Çelikten İnce, Kalın Borular ve İçi Boş Profiller, Boru Bağlantı Parçaları
691	Demir, Çelik veya Alüminyumdan İnşaat ve İnşaat Aksamı
692	Demir Çelik veya Alüminyumdan Depo, Sarnıç, Vb. Kaplar
693	Alüminyum, Bakır veya Demir Çelikten Teller, Halatlar, Kablolar, Mensucat
694	Bakır, Alüminyum, Demir veya Çelikten Çivi, Vida, Pim, Rondela Vb. Eşya
695	El Aletleri ve Makineler İçin Aletler
696	Bıçakçı Eşyası ve Sofra Takımları, Bunların Aksam ve Parçaları
697	Adi Metallerden Ev İşlerinde Kullanılan Eşya ve Aksam
699	Diğer Adi Metallerden Eşya (Kilit, Zincir, Yay, Fermuar, Dikiş, Nakış Aletleri Vb.)
821	Mobilya, Aksam ve Parçaları
831	Sandıklar, Bavullar, Çantalar ve Kılıflar
842	Kadın/Kız Çocuklar İçin Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları
843	Erkek/Erkek Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası
844	Kadın/Kız Çocuklar İçin Örme Giyim Eşyası
845	Örülmüş Olsun Olmasın Diğer Giyim Eşyası
846	Giyim Eşyası İç Aksesuar ve Giyim Eşyası Parçaları (Çorap, Mendil, Eldiven Vb.)
848	Tekstil Dışında Kalan Giyim Eşyası, Şapka Vs.
851	Ayakkabılar ve Aksamı
892	Basılmış Yayınlar

RCEP ÜLKELERİNİN DIŞ TİCARETİ VE STANDART ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA İHRACATTAKİ
KARŞILAŞTIRMALI ÜSTÜNLÜKLERİ

893	Plastikten Mamul Eşya
894	Çocuk Arabaları, Oyuncaklar, Spor Malzemeleri
895	Büro Eşyası, Kırtasiye Malzemeleri
896	Sanat ve Koleksiyon Eşyası, Antika Eşya
897	Kıymetli, Yarı Kıymetli, Kaplama Metallerden Kuyumcu Ver Mücevherci Eşyası
898	Müzik Aletleri ve Bunların Aksam ve Parçaları
899	Başka Yerde Belirtilmemiş Çeşitli İşlenmiş Eşyalar
İmalat Sanayi Ürünleri UNCTADSTAT (2022)	
5	Başka yerde belirtilmeyen kimya sanayi ve buna bağlı sanayi ürünler
6 (667 ve 68 hariç)	Başlıca sınıflara ayrılan işlenmiş mallar
7	Makineler ve ulaştırma araçları
8	Çeşitli mamul eşya
Madenler & Metaller (WITS, 2022)	
27	Hayvansal ve bitkisel gübreler, tuz, kükürt, topak, alçı gibi mineral maddeler
28	Metal cevherleri, döküntüleri, hurdalar
68	Demir ihtiva etmeyen madenler
Tarımsal Ürünler (WITS, 2022)	
0	Canlı hayvanlar ve gıda maddeler
1	İçki ve tütün
2 (27 ve 28 hariç)	Akaryakıt hariç yenilmeyen hammaddeler
Tekstil Ürünleri (WITS, 2022)	
26	Dokuma elyafı ve bunların artıkları
65	Tekstil ürünleri (iplik, kumaş, yer kaplamaları, hazır eşya)
84	Giyim eşyası ve bunların aksesuarları
Mineral Yakıtlar (WITS, 2022)	
3	Mineral yakıtlar, yağlar ve alkali ürünler
Hammade Yoğun Mallar (Haufbauer ve Chilas, 1974)	
0	Canlı hayvanlar ve gıda maddeleri
2 (26 hariç)	Akaryakıt hariç yenilmeyen hammaddeler
3 (35 hariç)	Mineral yakıtlar, yağlar ve alkali ürünler
4	Hayvansal, bitkisel katı ve sıvı yağlar, mumlar
56	Mineral kimyasal gübreler
Emek Yoğun Ürünler (Haufbauer ve Chilas, 1974)	
26	Dokuma elyafı ve bunların artıkları
6 (62, 67 ve 68 hariç)	Başlıca sınıflara ayrılan işlenmiş mallar
8 (87 ve 88 hariç)	Çeşitli mamul eşya
Sermaye Yoğun Mallar (Haufbauer ve Chilas, 1974)	
1	İçki ve tütün
35	Elektrik enerjisi
53	Debagat ve boyacılıkta kullanılan hülasalar, tanen, boya, pigment, macun, mürekkep
55	Uçucu yağlar, parfüm, kozmetik, tuvalet müstahzarları
62	Kauçuk ve kauçuktan eşya
67	Demir ve çelik
68	Demir ihtiva etmeyen madenler
78	Motorlu kara taşıtları, bisiklet ver motosikletler, bunların aksam ve parçası
Kolay Taklit Mallar (Haufbauer ve Chilas, 1974)	
51	Organik kimyasal ürünler
52	İnorganik kimyasal ürünler
54	Tıp ve eczacılık ürünleri
58	İlk şekilde olmayan plastikler (boru, hortum, levha, yaprak, plaka, şerit, film vb.)
59	Başka yerlerde belirtilmeyen kimyasal maddeler ve ürünler
75	Büro makineleri ve otomatik veri işleme makineleri
76	Haberleşme, ses kaydetme ve sesi tekrar vermeye yarayan cihaz ve araçlar
Zor Taklit (Haufbauer ve Chilas, 1974)	
57	İlk şekillerde plastikler
7 (75, 76 ve 78 hariç)	Makineler ve ulaştırma araçları
87	Başka yerde belirtilmeyen mesleki, ilmi, kontrol alet ve cihazlar
88	Fotoğraf, sinemacılıkta kullanılan alet ve cihazlar ile optik eşya vb.

*Kodların Türkçesi TÜİK (2022) internet sitesinden alınmıştır.

EK-2. RCEP Ülkelerinin Dezavantajlı Olduğu Ürün Grupları ve RCA Katsayıları (2011-2020 ort.)

Avustralya		Bruney		Kamboçya		Çin		Endonezya	
Yüksek	0,12	Tarımsal Ürünler	0,02	Mineral Yakıtlar	0,00	Mineral Yakıtlar	0,13	Yüksek	0,20
Düşük	0,14	Tekstil	0,02	Madenler ve Metaller	0,07	Hammadde	0,21	Zor Taklit	0,29
İmalat	0,18	Sermaye	0,03	Yüksek	0,08	Madenler ve Metaller	0,31	Kolay Taklit	0,47
Zor Taklit	0,18	Madenler ve Metaller	0,04	Zor Taklit	0,10	Tarımsal Ürünler	0,34	Orta	0,54
Orta	0,18	Emek	0,04	Kolay Taklit	0,11	Sermaye	0,54	İmalat	0,63
Kolay Taklit	0,22	Yüksek	0,05	Orta	0,21	Orta	0,84	Sermaye	0,73
Emek	0,26	Düşük	0,06	Sermaye	0,25				
Sermaye	0,42	Zor Taklit	0,08	Hammadde	0,30				
Tekstil	0,42	İmalat	0,11	Tarımsal Ürünler	0,74				
		Orta	0,15						
		Kolay Taklit	0,29						
Japonya		Düşük		Laos		Malezya		Myanmar	
Mineral Yakıtlar	0,15	Tarımsal Ürünler	0,23	Zor Taklit	0,07	Sermaye	0,46	Kolay Taklit	0,03
Tarımsal Ürünler	0,16	Hammadde	0,41	Yüksek	0,14	Orta	0,58	Yüksek	0,03
Hammadde	0,16	Emek	0,49	Orta	0,25	Düşük	0,71	Zor Taklit	0,08
Tekstil	0,27	Madenler ve Metaller	0,55	İmalat	0,30	Emek	0,72	Orta	0,11
Emek	0,41	Tekstil	0,58	Düşük	0,34	Tekstil	0,76	Sermaye	0,28
Düşük	0,64	Mineral Yakıtlar	0,61	Kolay Taklit	0,53	Madenler ve Metaller	0,88	İmalat	0,35
Madenler ve Metaller	0,66	Düşük	0,73	Emek	0,55	İmalat	0,99	Düşük	0,79
Yüksek	0,77			Mineral Yakıtlar	0,99			Madenler ve Metaller	0,80
Kolay Taklit	0,79								
Yeni Zelanda		Filipinler		Singapur		Tayland		Vietnam	
Yüksek	0,10	Mineral Yakıtlar	0,15	Tekstil	0,13	Mineral Yakıtlar	0,35	Madenler ve Metaller	0,23
Mineral Yakıtlar	0,19	Sermaye	0,43	Madenler ve Metaller	0,26	Madenler ve Metaller	0,36	Mineral Yakıtlar	0,31
Orta	0,23	Düşük	0,49	Tarımsal Ürünler	0,32	Yüksek	0,78	Sermaye	0,33
Zor Taklit	0,24	Tekstil	0,58	Sermaye	0,36	Tekstil	0,82	Orta	0,36
İmalat	0,27	Orta	0,61	Emek	0,37	Düşük	0,82	Zor Taklit	0,54
Düşük	0,29	Hammadde	0,63	Düşük	0,40	Emek	0,94	Hammadde	0,83
Kolay Taklit	0,33	Emek	0,67	Orta	0,69	Hammadde	0,94		
Emek	0,44			Hammadde	0,69				
Tekstil	0,45								
Sermaye	0,48								
Madenler ve Metaller	0,79								